

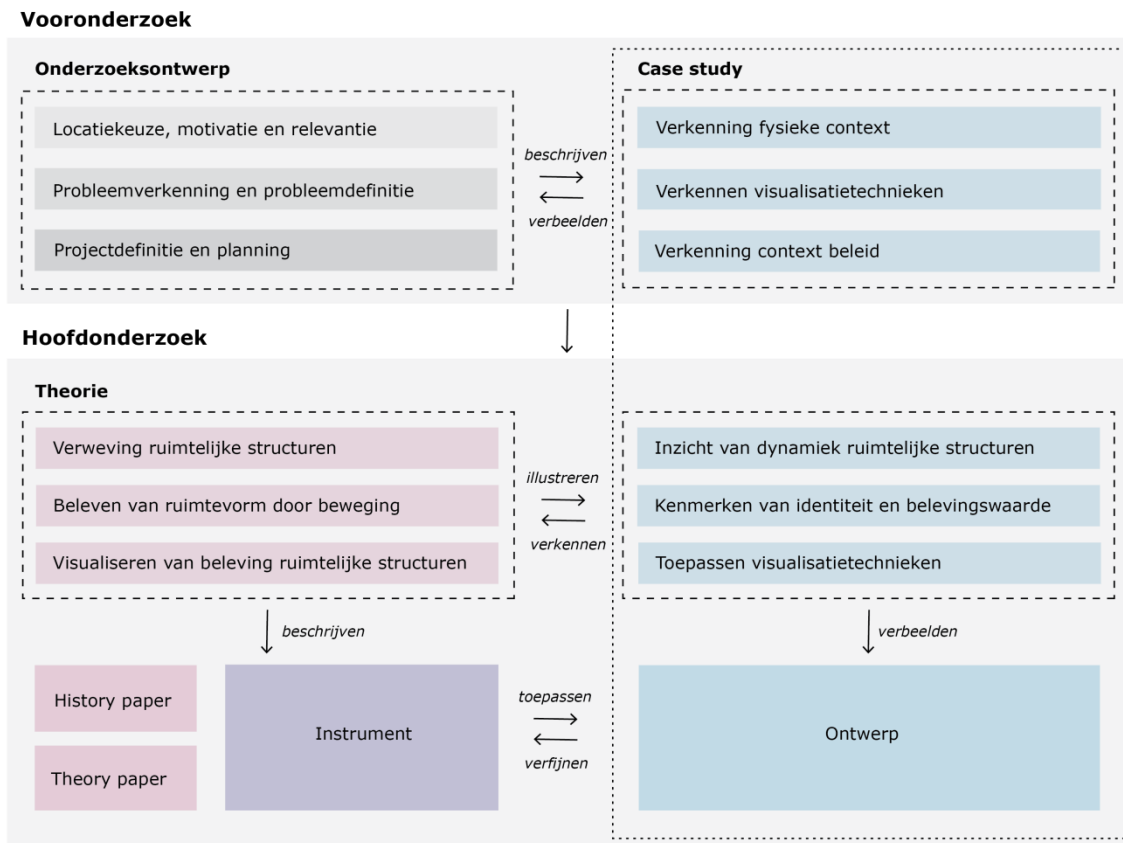
Reflectie P4

Reflectie afstudeeronderzoek P4 – Ruben Rodenburg – 1549030 – 20/09/2015

Deze reflectie beschrijft de resultaten van het afstudeeronderzoek. Het terug kijken op de gekozen benadering en methoden van het onderzoek, het beoordelen ervan, heeft als doel om ervan te leren. De reflectie zal antwoord geven op de vraag; Heeft de gekozen aanpak gewerkt of niet, tot op welke hoogte, hoe en waarom?

Onderzoeksmodel

Het onderzoeksmodel hieronder laat zien hoe het onderzoek is opgebouwd.

Urban Fabrics

Urban fabrics, het ontwerp van het stedelijk weefsel, is een overkoepelend thema binnen het onderzoek. Het doel van het onderzoeksthema binnen de leerstoel van Stedebouw aan de faculteit is; *“Het door middel van onderzoek begrijpen hoe we kunnen bijdragen aan een meer duurzaam, aantrekkelijk en vitaal stedenbouwkundig ontwerp. De specifieke bijdrage van het thema is het versterken van het stedenbouwkundig ontwerpen als een technische discipline in termen van bewustwording van een toenemende complexiteit van stedelijke patronen, en het ontwikkelen van instrumenten voor toepassingen in de praktijk. Dit vereist een interdisciplinaire benadering dat zowel kwalitatieve en kwantitatieve benaderingen combineert.”* (Nadin et al., 2013).

Verweving van ruimtelijke structuren

De morfologie van het landschap en het stedelijk weefsel is onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het verstedelijkt landschap wat constant onderhevig is aan veranderingen, is de aanleiding geweest voor dit onderzoek. De manier waarop ruimtelijke structuren met elkaar zijn verweven, beïnvloedt de beeldvorming van de fysieke context. Bestaande vormen zijn aanleiding voor nieuwe vormen bij het stedenbouwkundig ontwerpen. De ruimtelijke dynamiek maakt het voorspellen en conditioneren van toekomstige ruimtelijke vormen en structuren lastig. Deze complexiteit vereist onderzoek om het voorschrijven van geschikte stedelijke patronen mogelijk te maken. Dit is een belangrijk onderdeel van dit thema van het onderzoek.

Beleving

De manier waarop ruimtelijke structuren worden waargenomen, heeft invloed op het herkennen van patronen. Belevingswaarde en identiteit zijn termen die in beleidstukken terugkomen, waarbij het concreet maken van deze begrippen aanleiding is voor het ontwikkelen van instrumenten die deze begrippen tastbaar kunnen maken. De waargenomen ruimtelijke patronen en structuren kunnen afwijken van de werkelijke fysieke context. Het inzichtelijk maken van deze patronen, is van belang voor het expliciet maken van fysieke kenmerken en eigenschappen op het gebied van beleving. Het onderzoek naar beleving van ruimtelijke structuren is een kwalitatieve benadering van onderzoek naar geschikte stedelijke patronen, die vooral rond autowegen lastig zijn te identificeren.

Visualiseren

Visuele middelen die de brug slaan tussen de fysieke werkelijkheid en de abstracte werkelijkheid in beleidsstukken, geformuleerd in woorden, zijn essentieel binnen het vakgebied van stedebouw. Het ontwikkelen en toepassen van geschikte visuele instrumenten heeft een wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie. Alternatieve middelen om de brug te slaan tussen de fysieke werkelijkheid en de abstracte werkelijkheid van beleid op het gebied van ruimtelijke ontwikkelingen, kunnen zorgen voor een andere kijk op de werkelijkheid en de ruimtelijke opgaven. Het ontwikkelen van instrumenten voor toepassingen in de praktijk is een belangrijk onderdeel van de doelstelling van het overkoepelende onderzoeksthema ‘Urban Fabrics’. Door het ontwikkelen van een instrument voor het visualiseren van ruimtelijke patronen en kinetische effecten, relevant voor belevingsonderzoek, kunnen alternatieve stedelijke patronen voorgeschreven worden die bijdragen aan een meer duurzame, aantrekkelijke en vitaal stedenbouwkundig ontwerp.

Case study

Het onderzoek bestaat uit een generiek en een specifiek deel, dat parallel aan elkaar is uitgevoerd en elkaar heeft aangevuld. De case study heeft geholpen om generieke kennis te vertalen naar specifieke problemen en visa versa. De gekozen locatie, het tussengebied van Rotterdam en Den Haag, is geschikt voor het onderzoek naar ruimtelijke structuren op verschillende schalen, en hoe deze ruimtelijke dynamiek te relateren is aan veranderingen in het landschap en het stedelijk weefsel. Het vooronderzoek, het definiëren van het hoofdonderzoek, bestond voor een groot deel uit het verkennen van deze locatie. De thema's die centraal staan in het onderzoek zijn voortgekomen uit deze verkenning, en zijn relevant voor de fysieke en politieke context van de gekozen locatie. De vertoebeldeling van ruimtelijke structuren, het beleven van deze structuren vanaf autowegen, en het visualiseren van deze problemen zijn onderwerpen die vertaald zijn naar kernvragen en de onderzoeksvraag.

Methodiek

De benaderingen binnen 'Urban Fabrics' zijn kwalitatief en kwantitatief van aard. Bewust al dan niet onbewust is er in dit onderzoek gekozen voor een kwalitatieve benadering. Dit heeft te maken met de geformuleerde thema's, zoals beleving en visualiseren. Bij beleving staan ruimtelijke kwaliteiten en beeldbepalend kenmerken van het stedelijk weefsel centraal. Dit zijn niet meetbare eenheden, en zijn niet te vertalen in absolute waarden. Het ontwikkelen van een visueel instrument, heeft als doel om ruimtelijke patronen visueel expliciet te maken.

Vanuit de locatiekeuze is op een intuïtieve manier, door het maken van foto's en verkennen van de gekozen locatie, een projectdefinitie voortgekomen. Doordat in het vooronderzoek pas in een laat stadium het project is ingekaderd, is het mogelijk geweest om verschillende onderwerpen af te tasten. Een nadeel van deze aanpak, is dat er werk is verricht dat niet één op één te relateren is aan de uiteindelijke thema's. Een voordeel hiervan is dat tijdens het hoofdonderzoek, kennis en tekeningen uit het vooronderzoek hebben geholpen om problemen in een breed kader te zien.

Tijdens het hoofdonderzoek is gewerkt aan het theoretisch raamwerk, wat het generieke deel van het onderzoek heeft ondersteund. Doordat het schrijven van de twee papers na het vooronderzoek plaats vond, heeft de inhoud ervan kunnen bijdragen aan de theorie van het hoofdonderzoek. Daarnaast hebben ze beide een directe relatie met de case study en de resultaten van het onderzoek.

Onderzoek en ontwerp

Tijdens het onderzoek is het ontwerp in delen tot stand gekomen. Het ontwerp omvat een generiek deel, het ontwikkelen van een instrument voor het visualiseren van ruimtevorm door beweging, en een specifiek deel wat een illustrerende functie heeft voor het instrument. Doordat het instrument nog doorontwikkeld moet worden, is het illustreren ervan te beschouwen als een onderdeel van het onderzoek. Het specifieke ontwerp, heeft als doel om vergaarde kennis op het gebied van ruimtelijke structuren, beleving en het visualiseren, te vertalen naar een ruimtelijk concept. Dit ruimtelijk concept is tegelijkertijd een afronding van de case study. Dit ontwerp zal aanleiding zijn voor discussie op het gebied van de behandelde thema's en onderwerpen. Het is dan ook niet de intentie geweest om het specifieke ontwerp te zien als het finale resultaat van het onderzoek, het heeft een illustrerende functie van het ontwikkelde instrument. De verfijning van dit instrument is afhankelijk van de uitwerking van het specifieke ontwerp.

Relevantie

Mensen identificeren zichzelf met hun fysieke context. De ruimtelijke condities van de omgeving zijn bepalend voor de beeldvorming van een plek. Ruimtelijke structuren in het tussengebied van Rotterdam en Den Haag heeft een waarde in de alledaagse beleving van mensen. De vormgeving van het stedelijk weefsel en landschappen heeft grote invloed op ruimtelijke kwaliteiten. Autowegen hebben grote invloed gehad op de vorm van de steden en landschappen en dreigen ruimtelijke structuren nog verder te vertroebelen. Om te voorkomen dat wegen steeds meer een autonoom karakter krijgen, waardoor specifieke ruimtelijke kwaliteiten verloren dreigen te gaan, is er aandacht nodig aan de inpassing, vormgeving en de ruimtelijke effecten van wegen. Dit onderzoek zorgt voor extra aandacht voor gebieden die een hoge ruimtelijke dynamiek kennen, zoals het tussengebied, met als doel de belevingswaarde te onderzoeken en ruimtelijke ontwikkelingen zo te sturen dat ze bijdrage aan betere bereikbaarheid, maar ook de ruimtelijke kwaliteiten. Beleid op ruimtelijke ontwikkelingen op regionale schaal is steeds relevanter. Regio's dienen in te zetten op ruimtelijke kwaliteiten, een aantrekkelijk vestigingsklimaat en een goede bereikbaarheid. De ruimtelijke structuur van een regio is bepalend voor de identiteit. Een duidelijke herkenbare structuur is belangrijk voor lezen en waarderen van structuren. Dit maakt het onderzoek sociaal en maatschappelijk relevant, naast dat het een wetenschappelijke relevantie kent. Deze wetenschappelijke relevantie heeft te maken met de benoemde onderzoeksthema's en het ontwikkelde instrument.

Tot slot

De kwalitatieve benadering van het onderzoek past goed bij mijn persoonlijke meer intuïtieve manier van werken. Een probleem in het proces is het op tijd inkaderen van het onderzoek. Door gebrek aan theorie bestond de kans dat het onderzoek onsamenhangend zou worden. Doordat de case study voor een groot deel invloed heeft gehad op het resultaat van het onderzoek, is het lang onduidelijk geweest wat de resultaten zouden zijn. Dit heeft ook invloed gehad op de planning. Er kon geen goede inschatting gemaakt worden van de te nemen stappen en de benodigde tijd. Een voordeel van de case study is dat aan het begin van het onderzoek al duidelijk was dat het resultaat hoe dan ook één op één te relateren valt aan de gekozen locatie. Doordat de projectdefinitie in een later stadium van het vooronderzoek pas tot stand is gekomen, zijn de gedefinieerde thema's tot aan het eind van het onderzoek relevant gebleven. In dat opzicht heeft de methode goed gewerkt. In termen van efficiënt, pragmatisch en resultaatgericht werken heeft de methode niet zo goed uitgediend. Het eerder inkaderen van de onderwerpen, het duidelijk benoemen van kernvragen en één centrale doelstelling zou in het vervolg helpen om meer werk in een korter tijdbestek te verrichten.

Referentie

Nadin, V. et al., (2013) *Research Programme Summary 2013*, Delft: TU Delft.